

СТАНОВИЩЕ

Относно: Законопроекти за изменение и допълнение на Закона за българите, живеещи извън Република България

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЙОНЧЕВ,

Във връзка със Законопроектите за изменение и допълнение на Закона за българите, живеещи извън Република България, №554-01-19/04.02.2015г., внесен от г-н Волен Сидеров и група народни представители и № 554-01-20/04.02.2015г., внесен от г-н Юлиан Ангелов и група народни представители, Министерството на външните работи изразява следното становище:

1. По законопроекта, внесен от г-н Волен Сидеров и група народни представители:

Предложението за създаване на нова ал.3 на чл.6 от Закона за българите, живеещи извън Република България (ЗБЖИРБ) по същество уточнява възможностите на българите, живеещи извън страната да кандидатстват за придобиване на българско гражданство по силата на действащото законодателство, като допълва разглежданите в Глава втора от закона „Права на българите, живеещи извън Република България“.

Гражданството е трайна и устойчива правна и политическа връзка между лицата и държавата. В този смисъл то е основна правна категория и правото за неговото придобиване е съществена част от общата съвкупност на правата на българите, живеещи в чужбина. Условието и редът за придобиване на българско гражданство са регламентирани със специален закон - Закона за българското гражданство (ЗБГ) и предложеното от вносителите допълнение към чл. 6 от ЗБЖИРБ дублира разпоредбите на ЗБГ, тъй като българите, живеещи извън пределите на Република България и сега имат право да кандидатстват за придобиване на българско гражданство в съответствие с разпоредбата на чл.15 от ЗБГ.

По отношение на мотивите към законопроекта, бихме желали да отбележим следното:

Доводите, че действащото законодателство е рестриктивно по отношение на българския произход и е необходимо „... по-облекчено доказване“ са необосновани. Съгласно действащите нормативни актове удостоверенията за български произход се издават от ДАБЧ на основание документи, представени от дружества на българите в чужбина, които са регистрирани от ДАБЧ или въз основа на документи, издадени от български или чуждестранни органи и институции, в това число Българската

православна църква. В случай, че на организациите на българите, живеещи извън Република България им бъде признато правото да издават удостоверителни документи, които да заместват удостоверенията за български произход, издавани от ДАБЧ, то от международноправна гледна точка биха се създали огромни затруднения при търсенето на отговорност от страна на служителите към тези организации, особено в случаите, когато последните не са български граждани или нямат български лични документи. В този смисъл, предложението за редакция на ЗБЖИРБ не би довело до посочените в мотивите на вносителя улеснения за българите в чужбина, нито би „...облекчило работата на Държавата агенция за българите в чужбина“.

Считаме, че във всички случаи следва да се запази издаването на удостоверения за произход от ДАБЧ. Агенцията е компетентната институция, която на базата на представените от лицата документи може по правнообвързащ начин да удостовери произхода на лицата. В допълнение, трябва да се отчита обстоятелството, че ако отпадне процедурата за издаване на удостоверение за български произход от ДАБЧ, това ще доведе до свръхнатовареност на дирекция „Българско гражданство“ на Министерство на правосъдието, която ще трябва да изследва и проследява българския произход на кандидатите да придобият българско гражданство на това основание.

Следва да се има предвид и обстоятелството, че механичното пренасяне на текстове от един закон в друг /предложеното в §2 от проекта/ води до промяна във философията на законите. Последното може да се илюстрира с предложението за инкорпориране на т.3 от чл. 3 от ЗБЖИРБ в текста на чл.15, ал.2 от Закона за българското гражданство. Споменатата т.3 от чл.3 има своето логично място в ЗБЖИРБ и е нормално да визира единствено Българската православна църква като религиозна институция, която в дълъг период от време е издавала документи, свързани с гражданското състояние на българските граждани (кръщелни свидетелства, свидетелства за брак и др.). Допълването на разпоредбата на чл.15, ал. 2 от ЗБГ поставя в неравностойно положение другите две най-разпространени в България религии-исляма и юдеизма, лишавайки институциите им от възможността да издават документи, свързани с българския произход на лицата, въпреки предвидения в Закона за вероизповеданията принцип на равнопоставеност и правото им да се регистрират като юридически лица.

Въз основа на изложените аргументи и предвид това, че законопроектът по същество не внася нова регламентация в действащите нормативни нормативни актове, предлагаме той да бъде преработен, с оглед отстраняване на споменатите по-горе несъответствия.

2. По законопроекта, внесен от г-н Юлиан Ангелов и група народни представители:

Този проект за изменение и допълнение на Закона за българите, живеещи извън Република България предвижда съществено разширяване на критериите, по които се определя българския произход на едно лице, без да се отчита фактът, че тази процедура е първата стъпка за придобиване на българско гражданство, регламентирана в Закона за българското гражданство /ЗБГ/. Предложените промени не съответстват на философията на ЗБГ, който предвижда, че за придобиване на българско гражданство на основание български произход могат да кандидатстват лица, *„на които поне единият възходящ е българин“* /§2, т.1 от Допълнителните разпоредби на ЗБГ/. Предложенията на вносителите биха довели до разширяване на приложното поле на ЗБГ, но по наше виждане, към такава промяна може да се пристъпи само ако се възприеме цялостна нова концепция по отношение на българското гражданство.

Предвиденото в §1, т.1 от проекта предложение да *„има поне един близък роднина от български произход“* означава отричане на действащия към момента принцип за придобиване на българско гражданство на основание на „възходящ“ българин. Пояснението в § 1 от Допълнителните разпоредби на проекта какво следва да се разбира под *„близък роднина“* – *„възходящ, низходящ или роднина по сребрена линия до шеста степен включително“* ще доведе до възникване на трудности за проследяване и доказване на българския произход, когато се изследват толкова голям периметър родствени връзки. Освен това не е логически обосновано от българския произход на низходящ (син, дъщеря, внук, правнук) да се установява българският произход на лицето. Например, низходящият би могъл да има установен български произход от майката, което по никакъв начин не би могло да послужи като доказателство за установяване на български произход на бащата.

Предложената в §2 от проекта нова ал.2 на чл.3 *„български произход да се доказва с писмена декларация по смисъла на чл.39, ал.1 във връзка с чл.43 от АПК със заверена дата и подпис“* е несъотнесима към установяването на български произход. Съгласно текста на чл.39 от АПК *„декларациите на страните или техни представители“* са само един от изброените способности за удостоверяване на факти и обстоятелства – наред с *„обяснения, ... писмени и веществени доказателствени средства, заключения и други средства, които не са забранени със закон...“*.

Издаването на удостоверение за български произход само въз основа на декларация на лицето е несъвместимо с действащия правов ред. Едно от съображенията за неприемливостта на подобно издаване е, че спрямо лицето, декларирало български произход, без да има такъв, обективно би било затруднено търсенето на наказателна отговорност по реда на чл.313 от

Наказателния кодекс, предвид факта, че юрисдикцията на българския съд трудно би се разпростряла върху чужди граждани, непребиваващи на територията на страната.

По отношение на мотивите към законопроекта, бихме желали да отбележим следното:

При изтъкването на аргументи относно необходимостта от „синхронизиране на родното ни законодателство в тази област със законодателствата на останалите държави-членки на ЕС“, следва да се има предвид, че на този етап не съществуват общи норми на европейското законодателство, които изрично да определят конкретния режим в рамките на ЕС и които да подлежат на транспониране в българското законодателство.

По отношение на предложението за възприемане на водената от другите държави-членки на ЕС политика за облекчаване на режима за признаване на народност по произход, следва да посочим, че този режим не се регулира пряко от разпоредбите на двустранни или многостранни международни договори, а от нормите на вътрешното законодателство на съответната държава-членка на ЕС.

Целият въпрос, свързан с процедурите за установяване на българския произход и впоследствие на придобиване на българско гражданство е сложен, деликатен и чувствителен от гледна точка на историческите и социални събития, през които е преминала българската държава, поради което при неговото разглеждане е естествено решаващо значение да имат както правните, така и политическите съображения.

Ето защо, предлагаме да бъде инициирана една по-голяма дискусия в публичното пространство с привличане на академичната общност, неправителствени организации и най-вече организации на българите в чужбина, относно актуалността на разпоредбите на действащия Закон за българите, живеещи извън Република България.

Министерството на външните работи, в рамките на своите компетенции, разглежда работата с българските общности в чужбина като един от главните приоритети на българската външна политика. Българската държава е заинтересована от провеждането на ясна и последователна политика по отношение на българите зад граница в защита на националния интерес и с цел повишаване на доверието и засилване на позициите си сред българските общности по света.

01 юни 2015 г.

С уважение,

ДАНИЕЛ МИТОВ
МИНИСТЪР

